

miseksi jo arkistoissa ”raa’asti” paloiteltu pienemmiksi. Valokuvauksen taso vaikuttaa riittävän hyvältä. Joissakin kyläkeskuksia esittävässä osasuurenuskuvissa on pientä epäterävyyttä, minkä tulkitseen merkiksi siitä, että kyseessä ovat nimenomaan isommasta kuvasta tehdyt suurennokset, eivätkä erilliset makro-otokset.

Vihjeitä tulevien kirjojen tekijöille

Aivan kaikkia tekstejä en kuitenkaan kohtuudella pystynyt lukemaan, joten annettakoon tässä pieni vihje tuleville vastaavien kartastojen tekijöille. Useimmissa tapauksissa kartat voisi julkaista noin 20 % suurempina, jos leveät valkeat marginaalit kavennettaisiin minimiin – muutama millin marginaalia riittäisi eli sen verran, että syrjä kirjansitomossa trimmatessa kartta varmasti säilyisi ehjänä. Kustannuksia tämä tuskin kasvattaisi, mutta voisi oleellisesti parantaa luettavuutta. Jonkinlaista tietoa alkuperäiskarttojen koosta ja miksei mittakaavastakin olisin kaivannut. Eli toinen vihje tuleville vastaavien kirjojen tekijöille. Mitatkaa karttojen

korkeus ja leveys sekä kartalla olevan, useimmiten kyynärissä ilmaistun, mittakaavajanan pituus sekä merkitkää nämä tiedot kartan alle tai sen viereen. Ehkä paras tapa kartan koon ilmaisemiseksi on laittaa valokuvattessa kartan vierelle ja alle pitkä, sentti- ja millijaolliset, lattatyypiset viivaimet ja kuvata ne kartan mukana. Tämä mahdollistaa mittausten tekemisen jäljennöskartastakin siitä riippumatta, minkä kokoisena se julkaistaan.

Maanmittarit ovat ahertaneet

Pinta-alaltaan varsin pienen Hauhon kunnan alueelta on tehty ja nykypäivään asti säilynyt niin runsaasti karttoja, että läheskään kaikkia ei tähän kirjaan ole mahtunut. Keskeistäkin aineistoa on karsittu. Niinpä kirjasta puuttuu esimerkiksi valtaosa isojakokartoista. Esipuheesta ei selviä, millä perusteella valintoja on tehty. Varmaa kuitenkin on, että suurikokoisten isojakokarttojen mukaan sisällyttäminen lukukelpoisessa mitta-

kaavassa olisi paisuttanut kirjaa ja sen kustannuksia huomattavasti. Karsimisesta huolimatta mukana on edustava valikoima karttoja kolmelta vuosisadalta – varmaan-kin edustavampi kuin minkään muun kunnan alueelta on tähän mennessä julkaistu.

Ei mielikuvien historiaa vaan maankäytön historiaa

Hauho vanhoissa kartoissa on rohkea yritys pienen kunnan kotiseutuyhdistykseltä. Se on ensimmäinen Suomessa tehty eri aikakausien paikalliskarttoja toisiinsa rinnastava teos. Meillä on ilmestynyt useita eri aikakausien Suomen ja Skandinavian karttoja rinnan esitteleviä kirjoja. Näitä kirjoja ei kuitenkaan yleensä lueta tarkoituksella selvittää, miten asiat ennen olivat, vaan tarkoituksella selvittää, miten ihmiset ennen luulivat asioiden olleen. Lukijoilleen nämä kirjat kertovat enemminkin ihmismielessä tapahtuneiden muutosten – siellä olleen ”karttakuvan” muutosten – historiasta kuin todellisten maantieteellisten muutosten historiasta. *Hauho vanhoissa kartoissa* -kaltaisten paikallisten karttarinnastusten

kohdalla tilanne on toinen. Vanhoista paikalliskartoissa on paljon tietoa todella olemassa olleesta todellisuudesta ja eri aikakausien karttoja vertaamalla on saatavissa tietoa tässä todellisuudessa tapahtuneista muutoksista. Monissa tapauksissa vanhat paikalliskartat ovat paras ja ainoa lähde menneiden olojen ja niiden muutosten selvittämiseksi.

Uusi kirjallisuudenlajiko?

Hauho vanhoissa kartoissa on mielenkiintoinen kirja nykyisille ja entisille hauholaisille, niin vakioasukkaille kuin kesämökkiläisillekin. Se on myös erinomainen näyte Suomen maanmittarikunnan työn tuloksista eri aikakausina. Kirja on kauniisti toteutettu, sen taitto ja typografia ovat selkeitä. Aika näyttää, saako *Hauho vanhoissa kartoissa* jatkajia ja muodostuuko siitä näin uudenlaisen ”karttatielellä” kirjoitetun paikallishistorialajin ”lajinsa ensimmäinen”.

Jan Strang

Kirjoittaja on diplomi-ekonomi, tietokirjailija ja karttakauppias Helsingissä. Sähköposti jan.strang@strang.fi.

RAKKAAT TEEKKARISISKOT – naisopiskelijana

Teknillisessä korkeakoulussa Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnan (TKY) piirissä toimiva yhdistys *Teekkaritytöt ry* teetti 2002–2003 tutkimuksen Teknillisen korkeakoulun tyttökulttuurista ja vähemmistösu-kupuolena teknis-tieteellisellä alalla olevien naisten yhteisöllisyydestä ja identiteetistä niin menneisyydessä kuin nykypäivänäkkin. Tutkimuksen teki FM, folkloristi **Liisa-Maria Nito-vuori**.

Tutkimuksen suosittelijoina olivat TKK:n rehtori (elokuuhun 2003 asti) **Paavo Uronen** ja Helsingin yliopiston naistutkimuksen professori **Aili Nenola**.

Tutkimuksen tuloksista on julkaistu kirja **RAKKAAT TEEKKARISISKOT – naisopiskelijana Teknillisessä korkeakoulussa**.

Maanmittarinasiakin on kirjassa edustavasti mukana. Kirjan nimi on lainaus *Teekkaritytöt*-urheiluseuran vuonna 1935 perustaneelta maanmittariteekkari **Berit Björkelliltä** (myöh. **Paatsi**), jonka nauhoittamaa haastattelua-aineistoa vuodelta 1988 myös saatiin tutkimusta varten lainaksi Maanmitta-uslaitoksen museosta.

Kirjan lähdeaineistosta löytyvät Maanmittarikillan 100-vuotishistoria *Sen täytyy olla maanmittari* vuodelta 2001 sekä maanmittari **Maiju Pettisen Koiviston rannoilta maanmittariksi** vuodelta 1990. Lukuisat maanmittarinaiset vastasivat tutkimuksen yhteydessä tehtyyn kirjalliseen kyselyyn, ja maanmittari **Lea Vikmania** haastateltiin. Opiskeluaikaisia valokuviaan kirjan kuvitukseksi toimittivat maanmittarit Lea Vikman ja **Sirkka Harju**.

Kirjoja voi tilata hintaan 15 euroa/kpl verkkosivuilta osoitteesta: www.tky.hut.fi/~tety/tilaus.html tai ottamalla yhteyttä Teekkarityttöjen johtokuntaan tj@tky.hut.fi.

Lisätietoa: riitta.saarin@hut.fi, 050 5893 036.

Piirros: Reetta Kaila.

Karsiiko tekniikan opinnot naisellisuuden pois teekkarityöstä?

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi

Tarja Söderholm: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Suomen ympäristökeskus, ympäristöopas 109. Edita, Helsinki 2003. ISBN 952-11-1524-6. Hinta 30 euroa. Myynti: Edita.

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -käsikirjassa tarkastellaan luontovaikutusten arviointiin ja sen sisältöön keskeisesti vaikuttavaa lainsäädäntöä,

luonnon monimuotoisuuden huomioonottavan suunnittelun periaatteita, luontovaikutusten arviointiprosessin eri vaiheita ja luontotietojen saatavuutta. Käsikirja on tarkoitettu suunnittelun apuvälineeksi kaavoituksessa, ympäristövaikutusten arviointinetyksessä ja luonnonsuojelulain mukaisissa Natura-arvioinneissa. Käsikirjan käyttäjärühmiä ovat luontovaikutusten arvioinnin ammattilaiset eli alueelliset ympäristökeskukset, luontoselvitysten ja vaikutusarviointien tekijät, YVA-hankkeista vastaavat sekä kuntien kaavoittajat ja lupaviranomaiset.

Julkaisussa esitetään runsaasti luontovaikutusten arviointia koskevaa tietoa ja tausta-aineistoa, jota pidettiin tarpeellisenä kerätä yksiin kansiin. Lisäksi lopussa on muistilistoja, jotka helpottavat luontoselvitysten ja arviointien suunnittelua, toteuttamista ja selvitys- ja arviointiraporttien riittävyyden arviointia. Käsikirjassa tarjotaan ohjeita erilaisiin suunnittelutilanteisiin. Ohjeet perustuvat lainsäädäntöön, kirjallisuuteen ja käsikirjan tekoa ohjanneen luontoselvityskäsikirjaryhmän keskusteluihin.